

napenapamav ta wuqaljai ta vavayan a kakudan

aicu a pinuiqinaljanan a sinan kakudan tua qiniladjan nua sevuculj, mavana sangasangasan a aljak a tjemalevak tua qiniladjan yi qinaljan katua kinitjuayan na sevalitan, yipu wuqaljai yipu vavayan, kana vusam timadju tjara makaya temalevak tua kinitjuayan, ngadan nua umaq kata qiniladjan yiqinaljan, makeljang tu aicu a sevuculj mamav a sipacunan tua vavayan kata wuqaljai, aicu mana sikizengezenger nua sevuculj a caucan.

aicu a kakudan na sevuculj mavana aljak a sangasangasan mana pitjumaqen a paqiladj, kemasita vunglai a sangasangasan a pacun ta qadav a aljak mavana uri pitjumaqen a masan vusam, au kana vusam sun tjara tisun a temalevak ta kikavecengel kata qiniladjan yi qinaljan nasu sevalitan, yipu wuqaljai yipu vavayan. aicu a kakudan na sevuculj, a vavayan a pucekelj a semata wuqaljai, a wuqaljai a kitarev a semata vavayan, kakudan azua patetucu na sevuculj.

au aicu a sedravar maretimalji kata sevuculj a kakudan, tiamadju nu wuqaljai a vusam mana makaya temalevak ta kinitjuayan, ngadan na umaq, qiniladjan yiqinaljan na sevalitan, aicua vavayan a vusam neka

yinikamakaya temalevak, nu neka nu wuqaljai a aljak kimana kinemnem anga ta vavayan a temalevak.

manasika aicua pakatua sangasangasan a aljak manamakaya temalevak a kakudan na sevuculj, izua masan tjelulj a napenakisumalji, a sangasangasan, napenapamav a sipacunan ta wuqaljai kata vavayan na sevuculj, a wuqaljai a vavayan makaya sakamaya masan vusam, manasika tjuruvuanga vavayavayan a nazemang yitjumaq, kitarev a wuqaljai mana vavayan a nadjemadjas ta kinacemkeljan. a iqinaljan itua sevuculj tjuruvu angauta vavayan a mamazangiljan, namayatucu a napenapamav ta wuqaljai kata vavayan aicua qinaljan itua sevuculj.

a sipasan musalj, aicua pitjumaq ta sangasangasan a aljak a temalevak ta nemenemang na sevalitan, nanguaqangata nekanu marivurivu, namareka nanguanguaq a taqaljaqaljan. a sipasan tjelulj, makaya pazurung ta nanguanguaq a kakudan na sevuculj.

kumaljiya maumaljanga tucu a zidai a yipalingulj anemanga, aicua semanvusam ta sangasangasan a aljak na sevuculj a kakudan, patjetucu sipazuruzurung anan na sevuculj inianan kana maumalj.

平權的文化

排灣族的 vuculj 群的社會階層制度，是長嗣繼承制度造成的。所謂的「長嗣繼承」即上一代的階級地位與財產均由第一個孩子繼承，不問性別，家族的財產、家名、社會地位都由他繼承，顯示排灣族對性別持平權的觀念。

而排灣族的 dravar 群就不同了，他們是由長男繼承家族所有的財產、家名和社會地位，長女是沒有資格繼承的，除非家裡都沒有生男孩，才會考慮由長女繼承。

所以排灣族的 vuculj 群的長嗣繼承制度呈現以下特點：

第一、兩性共治、兩性平權的社會。出現許多長女當家，男士入贅至長女家，家裡由長女掌權。同時部落裡也出現不少女性頭目。

第二、長嗣繼承的制度充滿倫理秩序，可以化解紛爭、避免爭權爭力，是推動社會和平的基礎。

第三、長嗣繼承制度延續並保存了排灣族 vuculj 群的文化。現代化的生活、外來環境的改變，雖已漸漸瓦解排灣族人的傳統文化，但這長嗣繼承的文化至今仍持續不變。

kinaljingaljingavan nua siqativuan nua se Payuan zuku

a se Payuan zuku izua za maretimaljimalji a kinapangaljan, izua se Ravar, se Vuculj, se Paumaumaq, se Pavuavua, se tjauquvuquvulj, se paliljaliljaw katua se Paqaluqalu. a paqulid, makaya a mareqaqivuivu, ljakua izua za sikamaretimaljimaljian nua siqativuan, inika mananga a ljingaw sakamaya, nuka sikalan anga tua siqativuan izua za sipacacadja saka napenapedjeli nu tja langdan.

a itua namadadededet a qinaljan, makaya itjen a kemasi tua ljingaw nua siqativuan a kemljang tuki senema timadju, makaya itjen uta a kemasi tua sinikala a kinakaiyan a kemljang tuki sepasanaulj tuki sepasaviri timadju.

palemek tu pazangal anga itjen a marka kakedrian a maka-alap tua ljingaw nua kinakaikaiyan a paparetimalji tu nakemasinu a qinaljan, ljakua azua sikalan a siqativuan nua sepasanaulj katua sepasaviri tua se Payuan zuku makeljang sakamaya.

“titjen a se Payuan zuku paramur a tja kinanganguaqan!”

“timitja a se Payuan zuku paramur a tja kinababulayan!”

pai aicu a drusakalan mamaw, ljakua mamaw nu lemandu mun?

“uza lja a ku kasui a namakuyanga!”

“uza lja a ku kacakac a maberung anga!”

pai aicu a drusakalan mamaw, ljakua mamaw nu lemandu mun?

“qinaciljai a nia umaq a semanumaq.”

“inalang a nia tapaw a sema qaciljai.”

pai aicu a drusakalan mamaw, ljakua mamaw nu lemandu mun?

aya-u aya mamaw anga a sivecikan tua nia kai a Pinayuanan, kumalji a maretimalji a nia sikalan katua nia siqativuanan, makayanga men a kemasi tua nia sinupuan tua vecik a masasiljeva a paqulid tua nia levan.

uzi izua uta liaw mamaw a vecik saka tjara izua a maretimalji a patarevan, manasika nu izua tja sipakakivalan nakuya nu inika tjen a kipapaulingaw tua tja siqativuan, mananga nu qivu itjen a semapu, a sepacevak, a sepaqaljayan tua tja kinivala a marka tja qali a tja drava katua vavuluvulangan.

aicu a kinamaretimaljian nua kai a Pinayuanan i pasanaulj a i pasaviri, mavan anga uta a kakasizuan a puzangalan tua zepzepepan nua se Payuan zuku nu izua sikamecevucevungan.

排灣語的南腔北調

Pavuvava 語群、Tjaquvuquvulj 語群、Palililijaw 語群和

Paqaluqalu 語群。其實，每一個語群都可以通話，只是語言的表達有著

不同特色，不單是腔調而已，語言的組織模式和詞彙也大異奇趣。

在小區域裏從語言的腔調就可以辨認人來自哪一個部落，從習慣的用詞中，又可以知道一個人來自南區排灣或來自北區的排灣。

也許我們這些晚輩已經無法表達的腔調的來區分地方部落腔調的

不同，但是字彙的使用仍然可以很容易的辨別大地域的差異性。

雖然是同樣的一句話，但是因為不同的區域，說法卻大大的相異。

還好，我們的拼音已經一致了，雖然我們存在著不同的說法，但

也因此可以分享其中的樂趣。

有些詞彙南北區各有說法和意義，所以，到了不是自己的區域就

得要非常小心來說話，免得引來不必要的會或誤言當地的大忌，付出莫需有的代價。

排灣語的南腔北調，也成為不同區域的排灣族人在各樣的場合碰

面時津津樂道的分享話題。

puluqem a qaciljai ti sivere

kasicuayan izuaza kerikeri a qinaljan, a ngadan djerav aya, izuaza ita qaciljai imaza i djerav qinaljan, pinapungadanan tua ti Sivere, mavana ljemakeljakev tua qinaljan i djerav, izuaza namayatucu a kai a sipatjatjaucikecikel iqinaljan, na papisepi a cemas ta lja kuvuan ati ljamayav a parakaljai a mayatucu, pasusu tua u(ku) sinipazazekatj a kai a kipakim taza marecekelj a qaciljai ayayin, pai tuazua vaik a kipakim ti ljamayav alja kuvuan, kipakim a tuki makapidalj a qadav ti ljamayav alja kuvuan, manu djumaken ipasa kuvakuva i veljeluan aza ti sivere a uqaljai a qaciljai, ljakua inikana djemumak taza vavayan a qaciljai, vaik a semaumaq ti ljamayav a parakaljai sa qepuqepui a sedjerav a maqacuvucuvung a rakac, sa qalui a pasa djerav qinaljan ti sivere sa ljenguai sa kapalisilisi, nu matjatjaucikecikel a iqinaljan a caucau mayatucu nu qivu, aicu a ti sivere a qaciljai puluqem aravac aya, kana izua tja sikiqaung tjaimadju tjara mapasusu sakamaya aya, pai aicua sedjerav a taqaljaqaljan nu urivaik a kiayan ta nemanga a malalumalumalj kata nu urivaik a semacemecemel a qemaljup, tjara kiquang sa palisi a pasusangas tjai sivere, kiquang tua ulja

tjaljamakayan nu kiayan ta malalumalumalj tiamadju, kata nu vaik a qemaljup ulja izua kiniqaljup niamadju, kata nu vaik a kiquecian ulja tjaparut a qalja aya.

ka imazanan a dripung nu uri setavat a qinaljan tjara kacuyin sakamaya ti sivere, nu uri pakagaravagaven a pasetavat isangas, cemulju anan ta qacang a palisi a taqaljaqaljan, sa tjaramavana lja kuvuan ati ljamayav a parakaljai a kemacu a palisi, au nu sinalaputanga ni ljamayav a parakaljai ti sivere, mana makayanga pakagaravagaven a pasatua pinetjan ta uri kaizuanan.

tucu a kinaizuanan ni siver imaza i kazangiljan qinaljan, izuaza qivuivu ta pasetavat tjai sivere, ljakua nekanu lememu a pakagararagav, ayatua kataisangas izuaza ikamasalu taicu pai na kemacu ta kikai a sisapasapai, manu ka celcelen ta kikai ti sivere, kirimu a maljekuya izua za kikai nimadju, au tazua kamasulem saqtju a selapai saka inikanga makaya migacalj timadju, inikacuai vaik ikacauan timadju. pai kemasizua matjatjaucikecikelanga a ikazangiljan a cawcau, manu katjelugeman aicu a ti siver a qaciljai aya a taqaljaqaljan!

靈石—sivere

很久以前有一部落名叫 djerav，有一塊石頭，名為 sivere，是當地的守護神。有傳聞，說神明託夢給 kauvuan 家族的祭司名叫 ljamayav，要他按照指示尋找一對夫妻石，於是 ljamayav 祭司就去尋找，結果在 kuvakuva 的小溪流找到石頭夫 sivere，但卻沒找到另一塊石頭妻，於是回部落召集了 djerav 部落年輕的勇士們，將 Sivere 搬回 djerav 部落供奉祭拜。

日本時代，要遷村時，為了要搬遷靈石，便宰殺大豬來祭拜 sivere，並由 kauvuan 家族的祭司帶領祭拜撫摸後，才搬動安置到指定的地點。這是靈石 sivere 第一次的遷移。

後來部落要遷村到現在的居住地，全村為了要搬遷靈石 sivere，一樣宰殺大豬，並由 kauvuan 家族祭司帶領祭拜，才可以搬動安置到指定的地點。這是第二次的遷移。

目前靈石 sivere 安置在 kazangiljan 部落，曾經有人提議要搬遷靈石。有一位挖土機的駕駛不信邪，故意用挖土機碰觸靈石 sivere，結果挖土機當場壞掉，挖土機駕駛當晚也中風，後來就離開人世。此事奔相走告，從此以後部落的族人更加相信 sivere 的靈性，也更尊敬它。